

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. An Eucharistia conferat majorem Gratiam sub duplici, quàm sub unicâ specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

quæ *Cæterano* quasi contemporaneis, nil simile reperio) cepit audiri in scholis & in Ecclesia, cum ed utque solum crederetur in ipsa manducatione & potatione conferri gratiam ex opere operato. Quam *Cæterani* opinionem addit ita arreptam à vulgaribus fidelibus in Hispania ante aliquot annos, ut multi curarent sibi majorem quantitatem specierum ministrari, quod diutius iis duranti- bus uberior gratia proveniret: ut omnino natum esse fieri, aucta jugiter dispositione per devotionem actualem, quæ sumptionem subsequi & ad aliquod tempus continuari solet. Et ob hoc supremus Hispaniæ Inquisitor *Antonius Zapata* Cardinalis monuit sacerdotes, ne cui ministrarent plures seu majores particulas. Plura de hac difficultate videri possunt apud *Arriaga disp. 41. sect. 2. & duabus seq.* ubi fusè hanc posteriorem Opinionem propugnat.

QUESTIO III.

An Eucharistia conferat majorem Gratiã sub duplici, quàm sub unica specie?

Resp. Neg. ceteris paribus. Quod addo: quia si dispositio sit inæqualis, erit etiam inæqualis gratia: uti quoque, si sumptis speciebus panis, augeatur dispositio ante sumptionem specierum vini. Conclusio est *D. Thomæ, D. Bonaventuræ, & communis aliorum tam Antiquorum, quàm Recentiorum, & ab aliquibus putatur certa.* Contrarium tamen hæcenus non est improbabile, & docetur, à *Vasquez, Lugo & variis Recentioribus, qui pro se citant Alexandrum Alesium, & paucos alios.*

Probari solet communior doctrina ex *Trid. sess. 21. c. 3.* dicente; *sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nullã gratiã necessariã ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

Ad hoc tamen Alii responderent, quod Concilium ab utraque Sententia abstracte voluerit, ideoque studio dixerit, *Nullã gratiã necessariã privari; quia videlicet sumunt verum Sacramentum, & satisfaciunt Christi præcepto ac fini Sacramenti.* Præmittit tamen etiam totum Christum sub altera specie contineri propter Bohemos de contrario errore suspectos; quibus idcirco (ut constat ex Concilio Basileensi) usus calicis non fuit concessus, nisi prius faterentur in hostia quoque sanguinem contineri.

Videri nihilominus posset Concilium favere communi doctrinæ, quatenus illationem suam videtur etiam referre ad præsentiam totius atque integri Christi; ex qua pariter inferri potest, nullã exinde

Hieronymus Sum. Theol. Pars IV.

gratiã privari accipientes unicam speciem, quia nimirum *sub una panis specie sumitur totus & integer Christus, omnium gratiarum fons & auctor, ut definit Tridentinum sup. can. 3. recapitulans ibidem doctrinam præmittam cap. 3.*

Id saltem nullatenus apparet credibile, quod contraria fuerit unanimes sententia Patrum Concilii, etsi ob rationes necdum voluerint definire; prout dixisse *Franciscum Blanco* Archiepiscopum Compostellanum referunt *Lugo d. 12. sect. 3. & Dicastillo d. 10. dub. 10.* (quam relationem vehementer miratur, nec immeritò taxat *Arriaga d. 42. sect. 2.*) cum enim nostra doctrina, tum ante, tum post Tridentinum fuerit communis Theologorum; quomodo omnes tam repente in ipso Concilio conspirassent in contrariam, etiam extra occasionem definiendi? Immo ipse *Dicastillo* pro nostra doctrina refert Præsidentem Concilii Tridentini *Hosium*, item *Petrum Soto, Alphonsum à Castro, Didacum Payva, Hesselanum, Claudium*, qui Tridentino interfuerunt, & in eo claruerunt: prout etiam in eo claruerunt *Cætharianus, Salmeron & Ruardus*, qui nobiscum tenent, ut de *Ruardo* ostendit *Hesselinus Tract. 3. de Commun. sub unica specie c. 16.* Qui etiam retulerat *c. 6. in fine & Tract. 2. c. 69.* ex *Joanne Slechta* Bohemo in *Epistola ad Erasmus, Hussitas Bohemos intelligere, à Synodo Basileensi sibi præscriptum esse, ut si velint sub utraque specie communicare, protestentur se credere, totum Christum esse sub una specie, & non plus fructus habere, qui sub duabus, quàm qui sub una specie, communicat.* Immo *Palavicinus* (quem ante priorem operum editionem videre non licuit) *l. 12. Histor. Trid. c. 2. n. Maxime c. 5.* manifeste ex Actis Concilii ostendit consensum Theologorum potius pro nostra doctrina: tametsi aliqui cuperent de æqualitate gratiæ nil defini. Pro quo etiam stetit prior pars Patrum, ut subdit *n. 11.* Et repetit *l. 17. c. 6. n. 11. & c. 12. n. 3.* Quamvis nonnulli etiam Patres, signanter Cardinalis *Hosius* urgerent defini gratiæ æqualitatem, quod magis appareret infundata Calicis postulatio ac iusta denegatio. Majori tamen parti placuit abstinere, dum, juxta *Palavicinum sup. c. 6. n. 11* addentem id etiam convenisse pene inter hispanos præsules, nominatim *Franciscum Blancum*. Quare, (inquit idem *c. 12. n. 3.*) postmodum etiam plerique Catholicorum Doctores id ipsum censuere, de æqualitate gratiæ scilicet, adeo, ut *Belharminus* docuerit deduci ex *Tridentino* probabilem argumentationem, eamque sententiam tam certo niti fundamento auctoritatis, ut citrà omnem dubitationem è suggestu asseveranter prædicari possit. Sic ferè ad verbum *Palavicinus*.

Accedit, quod nostram doctrinam citrà dubitationem tradat *Concilium Provinciale Moguntinum sub Sebastiano c. 32.* ubi dicitur: *Jam nec hoc quidem quisquam fidelis dubitare debet, illum sub una specie communicandi*

Ec 2

morem

22.

Inverisimilis quædam relatio refertur.

Maxime c. 5. Palavicino.

23.

Assertionem nostram tradit Concilium Moguntinum.

Quorum-
dam proba-
tio rejicitur.

morem ad salutem sumentium æquè utilem & efficaem esse, quàm alterum sub utraque. Nonnulli præterea probant responsionem ex eo, quòd alioquin Ecclesia injustè laicos privasset usu calicis. Sed hæc probatio etiam non subsistit, ut patet ex dictis disp. præced. quæst. 3. in fine. Hoc saltem fatendum est, prohibitionem in nostra doctrina facilius apparere æquioram.

Allegat insuper Suarez d. 63 sect. 6 & ex eo Arriaga disp. 47. sect. 3. verba clarissima Paschæ lib. de Corp. & Sanguine Domini c. 14. Quæ tamen ibi non habentur; sed neque in aliis capitibus ea reperire potui.

24.
Ratio Ref-
por: fenis as-
signatur.

Ratio responsionis est: quia sub altera tantum specie Christus æquè totus & perfectus continetur ac sumitur; ergo conferatur æqualis gratia: quandoquidem hæc conferatur præcisè, quatenus continent species Christum, & eas sumendo Fideles sumunt Christum, eique uniuntur: quòd autem sint species panis vel vini, indifferens est; uti etiam quòd sint plures vel pauciores, parvæ vel magnæ.

25.

Dices I. Ecclesia in Officio divino videtur adscribere singulis speciebus distinctos effectus, canens: *Dedit fragilibus Corporis ferculum, dedit & tribus Sanguinis poculum.*

Confortatio
Corpori, la-
tificatio Sa-
guinis per
accommoda-
tionem
adscribitur.

Resp. Ecclesiam adscribere per quamdam accommodationem, idque ex D. Thomæ Hymni Auctore; qui tamen tenet nobiscum. Nisi quis hinc cum Aversa q. 7. sect. 3. conjecerit, fortasse conferri diveria auxilia gratiæ actualis. Sed tamen non satis solidè aut consequenter hoc dictum videtur: cum talis auxiliorum diversitas consequatur diversitatem effectus principalis, cui annexa sunt. Ipsa equidem species panis etiam lætificat, & species vini confortat: cum cibus spiritualis sit simul potus, & contra: ut notat Augustinus in illud Psal. 103. *Panis cor hominis confirmet* Unde rectè dicit Paschasius lib. de Corp. & Sanguine Domini c. 20. quòd illo cibo, Eucharistico, interior noster homo inebrietur.

Ipsa tamen
panis Eu-
charistico
etiam læti-
ficat & in-
ebriat.

Dices II. Clemens VI in Bulla ad regem Angliæ, (ut refert Vasquez & Aversa; Lugo autem & Dicastillo appellant, Galliæ) anno 1341. concedit ei etiam usum calicis, idque ad majus gratiæ augmentum. Resp. Pontificem loqui de augmento obtinendo ex opere operantis per majorem devotionem, inde (ut confidit) excitandam; prout explicat etiam ipse Dicastillo, etsi alioquin contrarius nostræ doctrinæ.

Ufus calicis
concessus ex
privilegio
ad majus
gratiæ aug-
mentum
quo sensu?

26.

Non refert
quòd modus
significandi
sit perfectior
in utraque
specie.

Dices III. Utraque species perfectius significat convivium spirituale per modum cibi & potus. Resp. etsi modus significandi sit perfectior, non tamen res significata aut accepta, quæ æquè continetur sub una specie, ac sub utraque. Neque expressior significandi modus necessariò aliquid speciale in re significata aut effectu causato importat: quemadmodum immersio in Baptismo perfectius significat conspulturam bap-

tizati cum Christo, quàm aspersio, & tamen utrovís modo collatus importat eandem gratiam, quæ baptizatum Christo conspelicat. Confirmatur: quia etsi cibus & potus naturalis ad diversos fines proximos ordinatur, diversosque naturæ debet esse telendos: idem tamen est finis hujus cibi & potus cælestis, idemque effectus, nempe unio animæ cum Deo. Similiter fames & sitis, ad quas sedandas sunt instituti, in spiritualibus etiam non distinguuntur, ut notat Augustinus Tract. 25. in Joannem. Sicut idem justitiæ & sanctitatis effectus dicitur fames & sitis Mart. 5. *Beati qui esuriant & sitiunt justitiam.*

Dices IV. Singulæ species non significant totum Christum vi verborum; ideoque non fuisset sub singulis seorsim in triduo mortis. Resp. id fore per accidens; imò nec sub utraque specie tunc fuisset totus Christus, seu tantum, quantum nunc sub una, cum sub neutra tunc fuisset anima Christi separata. Attendenda itaque est dispositio Christi, qui sic in futurum stabiliter disposuit, ut totus semper realiter contineatur, esto non vi verborum; quòd parum refert: cum indubiè vis causalitatis competat non soli corpori, sed potissimum Christo, seu divino supposito ibi contento. Deinde supposita institutione Christi, & connexionione partium in cælo: provenit etiam suo modo ex vi seu efficaciâ sacramentali verborum (etsi grammaticaliter id non significant) quòd totus ibi sit Christus. An verò Eucharistia sumpta in triduo mortis reverà minorem gratiam contulisset, eò quòd non totus Christus in ea tunc fuisset, quis novit? Potuit enim Christus de eo casu, qui non contigit, nil disposuisse. Potuit etiam disposuisse, quòd conferret æqualem gratiam, tum ob præsentiam divinitatis, tum quia ob casum istum non oportebat stabilem alioquin dispositionem variari. Potuisset denique (quòd factum non ostenditur) disponere, ut conferret gratiam minorem.

Dices V. Ergo per sumptionem specierum vini vix unquam conferretur gratia: cum tamen non sint minoris efficaciæ, quàm species panis. Resp. id, quòd inferitur, esse absurdum; sicut nec, quòd posteriores partes hostiæ gratiam non conferant. Quòd non oritur defectu virtutis, seu quia reperitur effectus jam productus in toto gradu, quo produci poterat. Non inutiliter tamen species secunda sive vini sumitur: ut nec partes posteriores hostiæ; imò potius, tum ut sacerdos satisficiat præcepto, tum ut compleat sacrificium. Adde, valere ad augmentum gratiæ, si (quòd solet) dispositio interea crescat, mediante inter sumptionem utriusque speciei devotâ gratiarum actione, & actu dilectionis. Imò si dispositio tunc primò poneretur, aut si casu primò sumerentur, conferrent tunc

species vini gratiam, uti aliàs species panis primo loco sumi solitæ.

Quod verò Salmeron Tom. 9. in Evang. tract. 36. non prout à fine scripsit, fumentum unicum speciem dari statim totum effectum, fumentum autem duplicem dari medietatem effectus in sumptione primæ, & alteram medietatem in sumptione secundæ speciei; hoc, inquam, sine fundamento excogitatum est ad evadendam difficultatem. Sacramentum namque instar causæ naturalis statim operatur in subiecto disposito, non effectum; qui non debet dari medietate intentione sacerdotis de sumptione secundæ speciei. Et sanè durum est, sacerdotem sacrificantem accipere tantum ex eodem cibo medietatem effectus, quem recipit alter de manu ejus communicans, ob hoc solum quia accepturus est calicem. Deinde quid si casu postea non sumat: an propter intentionem sumendi calicem tantum habebit medietatem? quod certe non pium aut æquum. An fortè accipiet totum à Deo futuroràm præcio? qui tamen in largitione ejusmodi effectuum non solet futura aspiciere, sed præsentem causæ applicationem. Denique si quis plures hostias sumeret, utique in sumptione primæ reciperet totam gratiam: ergo similiter et si sumat species diversæ rationis, supposito quòd ambæ non dent majorem. Ob hæc aut similia optabat *Dicasillo disp. 10. dub. 10. n.*

217. istam doctrinam à tali viro non fuisse traditam.

Et dictis etiam refutata manet Opinio Bellarmini l. 4. de Eucharist. cap. 23. ad 4. dicentis gratiam non conferri, nisi quando sumitur secunda species, scilicet vini.

Denique *Dicasillo dub. cit.* docens alioquin in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam, conatur probare discursu, quem tamen fatetur non convincere, quòd si utraque species sumeretur simul, v. g. ab infante, uti à sacerdote sumente species vini cum particula hostiæ, non major daretur gratia, quàm per unam speciem; eò quòd tunc censeatur unica refectio. Sed parum cohærenter: nam simili ratione censeari potest moraliter una refectio, dum more consueto successivè sumitur utraque species. Deinde utraque eundem sumitur secundum propriam cui libet rationem, cibi nimirum vel potus. Nec repugnat aliquem simul bibere & manducare, seu simul sumere cibum & potum. Denique alioquin consequenter sacerdos non reciperet majorem gratiam, quàm laicus communicans sub unica specie, si tota hostia casu incidisset in calicem, adeòque juxta regulas Missalis simul cum sanguine fumeretur: quod putem non facile ab aliquo admittendum, qui aliàs sentiret in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam; prout sentit *Dicasillo*.

30. *Examinatur doctrina Dicasillo putantis, quòd species ambæ simul sumpta unicam, successive sumpta duplicem conferant gratiam.*

DISPUTATIO OCTAVA.

De Sacrificio Missæ.

QUESTIO I.

Quid sit Sacrificium.

SACRIFICIUM in Scriptura sumitur dupliciter. Primò latè pro quolibet opere bono; ut *Psal. 4. Sacrificate sacrificium justitiæ. 1. Petri 2. Ipsi tamquam lapides vivi superadificamini, domus spiritalis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias.* Et alibi sæpè. Sic etiam *Augustinus 10. De civit. cap. 6. ait: Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, ut sancta societate inhereamus Deo.* Secundò sumitur strictè & propriè pro certo actu religionis specialiter exhibito in honorem Dei. Quo modo plerumque usurpatur in Scriptura, atque etiam apud profanos scriptores, præsertim quando ponitur absque addito. Dum autem generaliter seu impropriè sumitur, ordinariè exprimitur cum addita particula denotante impropriè, v. g. *Sacrificium justitiæ, Sacrificium laudis, vituli labiorum &c.*

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

Porro Hæretici, ut facilius rationem Sacrificii à Missa tollant, nullam agnoscunt rationem Sacrificii magis propriam, quàm quâ quodlibet opus bonum censeatur Sacrificium. Sed confundit eos Scriptura variis locis eviderenter opponens Sacrificium aliis bonis operibus, 1. *Reg. 15. Melior est obedientia, quàm victima. Osee 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium. Psal. 50. Si voluisses sacrificium, dedissem utique.* Et per totum librum Levitici ac Numerorum & alibi sæpissimè sumitur Sacrificium pro speciali actione seu ceremoniâ colendi Deum; & quidem pro ceremoniâ exigente rem aliquam sensibilem, quæ immoletur Deo tamquam victima. Unde *Isaac dicebat patri suo Genes. 22. Ecce ignis & ligna, ubi est victima holocausti.* Et ad *Heb. 8. Apostolus dixit: Omnis Pontifex ad offerendum munera & hostias constituitur: unde necesse est & hunc habere aliquid quod offerat.* Deinde apud omnes nationes vox *Sacrificium* prolata sine addito, significat specialem Dei cultum: quilibet enim legens apud quemcumque Scriptorem, quòd aliquis sacrificaverit,

2. *Hinc acceptioni obloquentes Sæculari refutantur.*

Ec 3 non